

8. PŘIKÁZÁNÍ: NEPROMLUVÍŠ KŘIVÉHO SVĚDECTVÍ PROTI BLIŽNÍMU SVÉMU

Toto přikázání hájí právo na pravdu a čest.

PŘÁVO NA PRAVDU

Nutno rozlišovat:

OMYL: nevědomě nepravdivá řeč (není hříchem)

LEŽ: vědomě nepravdivá řeč

PŘETVÁŘKA: snaha oklamat jiného svým jednáním (např. farizeové)

Snaha o utajení vlastních chyb je správná. Zde je nutná prozíravost: ne každý má právo vědět všechno.

ZÁKLADNÍ ZÁSADY, JAK S PRAVDOU ZACHÁZET:

☞ **Mluvit pravdu**, jinak to likviduje vztahy.

Jsou ale situace, ve kterých je nutno pravdou šetřit. Odepřít informaci je někdy nejen dovolené, ale i nutné - k záchraně vyšších dober (život, čest, tajemství...).

☞ **Jak postupovat vůči člověku, který zjevně na pravdu nemá právo?**
(např. nespravedlivá moc, pavlačová drbna,...)

- ✓ **Odkázat člověka do patřičných mezí:** „Po tom ti nic není!“
(*To mohu vždy.*) „Dej mi pokoj!“

Nouzová řešení:

- ✓ **Neříct celou pravdu:** Drbna vyzvídá, jestli si soused nevedl včera domů cizí ženu. Viděl jsem, že si ji domů opravdu vedl. Drbně však po tom nic není. Koneckonců mohlo jít jen o přátelskou návštěvu nebo pracovní schůzku, při které nešlo o nic špatného. Řeknu jí jen část pravdy: „Viděl jsem ho na zahradě a byl tam sám.“ (Pro sebe vím, že to bylo ale až potom. Předtím si opravdu někoho domů vedl. Ale drbně po tom nic není.)

- ✓ **Použit víceznačnou řeč:** Někdo vyzvídá svěřené tajemství. Odpovím: „Myslíš, že se mi ten člověk svěřuje?“ (Neříkám, že se mi nesvěřil. Kladu jen řečnickou otázku, kterou lze pochopit různě.)
- ✓ **Z přiměřeného důvodu je možno použít přiměřenou nepravdu tam, kde bližní nemá na pravdu nárok:** Esesáci se ptali zajatce: „Kde jsou partyzáni?“ Zjevně na pravdu neměli právo. Zajatec věděl, že prozradit by znamenalo vydat je všanc jisté smrti. Proto odpověděl: „Žádného jsem neviděl!“ Vědomě řekl nepravdu, přesto se zachoval správně.

Dovolení k těmto nouzovým řešením dává láska, která velí zatajit určitou informaci, kterou by druhý zneužil nebo která by ho zbytečně ranila nebo poškodila. Nemůže-li být situace ideální, je třeba zvolit menší zlo. Je ale třeba, aby to bylo pouze výjimečné nouzové řešení, nikoliv běžná praxe.

Pozor na tzv. „milosrdnou lež“ u nemocných!

Nemocný má právo znát svůj zdravotní stav. Zvláště je-li v ohrožení jeho život, má mu to být citlivě sděleno, aby měl čas připravit svou duši na věčnost!!!

PRÁVO NA ČEST

Přís 22,1: „Lepší je dobré jméno než velké bohatství.“

Nejsme ostrov. Žijeme ve společenství. Ztratit dobré jméno znamená být ze společenství vyloučen.

Čest bližního poškozuj:

POTUPA - nespravedlivé porušení úcty (např. plivnutí do tváře)

POMLUVA - lživé očernění bližního

NACTIUTRHÁNÍ - zbytečné rozmazávání skutečných, ale utajených hříchů bližního

Nehřeší kdo hledá radu nebo ulehčení u dobrého a mlčenlivého člověka.

OCHOTNÉ NASLOUCHÁNÍ POMLOUVAČNÝM A NACTIUTRHAČNÝM ŘEČEM - ve vážné věci TH

Kdyby nebylo ochotných posluchačů, nebylo by ani pomlouvačů a nactiutrhačů. Je třeba nenapomáhat těmto řečem. Ovšem na druhou stranu musíme rozlišovat, proč člověk chce s námi mluvit o chybách jiného. (Potřebuje se poradit? Je zraněný a nedokáže to v sobě unést? Chce nás upřímně varovat? /Pokud zde jsou tyto pohnutky, můžeme naslouchat./ Anebo je to „drbna“, kterou vede senzacechtivost, škodolibost, zloba?)

Někdy nebude v našich silách těmto řečem zabránit. Pak máme alespoň projevit nesouhlas či nejevit zájem.

Rovněž kupovat a konzumovat **bulvár** znamená spolupracovat s médii, která svévolně porušují právo člověka na soukromí a čest. Média mají sloužit k obecnému dobru. U bulváru jde často spíše o nabídku senzací.

OPOVÁŽLIVÉ POSUZOVÁNÍ - bezdůvodné předpokládání zlého jednání nebo zlých pohnutek u bližního.

OTÁZKA TAJEMSTVÍ - Tajemství je nutno respektovat. Porušení (např. listovního tajemství) nebo vyzrazení tajemství je hříchem. Pokud jde o listovní tajemství, závažnost hříchu se měří podle předpokládané důležitosti obsahu. K odhalení zločinů anebo z jiných přiměřeně závažných důvodů je možno tajemství porušit. Podobně dá-li zainteresovaná osoba najevo, že jí na tajemství nezáleží (např. slovně nebo pohozením otevřeného dopisu, apod.), už se nejedná o tajemství. Za žádných okolností však nelze porušit zpovědní tajemství.

ZÁVAŽNOST HŘÍCHŮ PROTI 8. PŘIKÁZÁNÍ:

- co způsobí vážnou škodu: **TH**

- ostatní: **LH**

NÁPRAVA HŘÍCHŮ

Kdo jiného poškodil na cti, je **povinen** tuto **škodu napravit - ve vážné věci pod TH.**

Došlo-li v souvislosti s tím i k hmotné škodě, je povinen napravit i hmotnou škodu.

Způsob nápravy:

- **Potupu** vyvážit vzdáním cti.

- **Pomluvu** odvolat.

- **Nactiutrhání** - poprosit posluchače, aby to, co od nás slyšeli, nešířili dál (hrozí-li to). Při vhodné příležitosti vyzdvihnout dobré vlastnosti poškozeného. Někdy je náprava zde nemožná; nejde pak o hřích. Také pokud se na věc už zapomnělo a žádná škoda nevznikla ani nehrozí, není zde povinnost nactiutrhání napravit.